

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

VIAȚĂ ȘI DEMOCRAȚIE CREȘTINĂ

În adâncurile sufletesti ale vremurilor prin cari trecem, freamătă dorul și setea după o viață mai liniștită, mai bună și mai pacinică. Cu cât sarcinile sunt mai grele, cu atât se face mai simțită nostalgia sufletelor după aerul de înălțimi, ale unei vieți răsărită din libertate, din egalitate și frățietate.

Evenimentele senzaționale dela o zi la alta se precipită cu o rapiditate accelerată. Ele au fixat lumea pe cotitura unei importante răscruți a istoriei.

Îngropăm nu numai câțiva ani negri și plini de suferințe crunte, dar alergăm cu o viteză neîntrecută, în vârtejul unor curente, ce duc spre alte zări. Nu putem desluși cu precizie vuetul marilor prefaceri, dar pe stânca de graniță a vremurilor ce pare că voesc să se despartă una de alta, este imprimată o lozincă cu rezonanță magică: democrație. Democrației Cuvânt sonor și plin de făgăduințe. Puterea ei plină de seducțiuni, a pus stăpânire — ca o nimfă încântătoare — peste suflete, peste voine și peste inimi. Glasul ei de sirena, a răscolit adâncuri sociale și a mobilizat forțe uriașe, cari se revarsă pe arena lumii cu un fanatism nețărnut. Întreg globul terestru s'a transformat într'un uriaș atelier, în care biruința tehnicii și triumful muncitorilor întonează — în extaz de bucurie — nouile marșuri ale democrației. Avem impresia că omenirea, aleargă cu pași grăbiți spre o nouă renaștere universală.

Dar în vreme ce mulțimea aleargă spre zările acestei renașteri, Adevărul etern, care numai el poate dărui lumii o democrație adevărată și durabilă, rămâne mereu dat la o parte și nebăgat în seamă.

Se știe foarte bine că din concepția principiilor zise democratice, în cari au trăit unele țări din apus și de peste ocean, a răsărit desăgretarea vieții publice și particulare cu toate consecințele ei dezastruoase. Libertatea fără

disciplină a învățământului de jos până sus apoi libertatea presei cu cortegiul ei de mii și milioane de ziare, broșuri și volume pornografice și pline de otravă, a dus la profanarea științei și a sufletelor. De aici a urmat acțiunea de zizanie și învrăjbire, între indivizi singuratici, între diferitele clase sociale și între țări și popoare. Fructele narcotice ale acestei disoluții, au pecetluit pentru multă vreme soarta omenirii, în clocotul celor două războaie din urmă, cu foc, cu sânge, cu scrum și cu multe valori de lacrimi.

Dezastrul s'a coborât și pe pârghia realităților social-economice. Ideologiile vechilor democrații, socotite ca marele corector al vieții economice, a dus în mod fatal la concentrarea bogățiilor, în mâna și buzunarele unor potenți capitaliști, în fața cărora s'a ridicat tot la intervale scurte, revolta muncitorilor spoliați și exploatați.

Este adevărat că dorul de câștig a sporit producțiunea până la posibilități fantastice, dar sufletul și inima patronilor miliardari, me canizați până la saturație, n'au mai ținut cont de caracterul nobil, moral și etic — social al muncii. Ei n'au mai vrut să repartizeze în mod just bunurile produse. Din aceste acaparări egoiste, s'au născut dictatura economică și dictatura capitalului sau a banului.

Fără îndoială că valul de progres al principiilor democratice este îndreptățit, dar aceste principii să fie măsura adevărului etern, căci altfel ele amenință să distrugă nu numai greșelile trecutului, ci și truda și bunurile spirituale acumulate de multe veacuri.

Iată de ce, în fața enigmei și a viitorului plin de întrebări, privirile și nădejdile popoarelor se ridică în formă de rugăciune spre zările albastre ale cerului și spre Biserica lui Hristos.

Biserica din toate țările și la toate popoarele, are datorința imperativă, să prindă noile

talazuri ale vieții democratice în alvia adevărilor creștine.

Biserica să se coboare în șantierele vieții și cu crucea ridicată sus, să se pue în fruntea tineretului, care strigă după o nouă ordine socială.

Ca orice nizuință omenească, democrația este împletită și din flacări de lumină și din fire de umbră, fapt pentru care Biserica va lărgi orizontul nouilor ideologii, încadrându-le în fermecătoarea armonie a învățăturilor evanghelice. Dacă nu ar exista pe pământ decât viață și democrație creștină, toate popoarele ar ingenuchia înaintea sfintelor altare și atunci n'ar mai exista nici ură nici pismă și nici războaie. Toată lumea ar fi înfrățită în împărăția adevărului, fapt pentru care s'ar bucura și cerul și pământul. — Idealul libertății, egalității și al fraternității sunt și în rădăcina și în conținutul lor profund creștine. Ele sunt ficele evangheliei.

În viața omenirii nu sunt salturi, și istoria nu ne poate arăta nici unde o rupere totală cu trecutul. Nici episoadele istorice din zilele noastre, n'au pretenția să creeze o lume nouă. Ele deschid pentru fluviul vieții privesc și orizonturi, cari dau alviei altă direcție și aprind pe cerul omenirii, — dornice de schimbări — alți luceferi cari să-i plăsmuiască frământarea viitorului. Acești luceferi să fie bagheta magică și glasul îndrumător a lui Hristos Domnul.

În organizațiile sociale omul nu este decât un mic șurub în enorma mașină a colectivității. Prin creștinism Hristos l'a ridicat pe om și pe culmea ordinii politice și pe culmea ordinii sociale. La masa doctrinei lui Hristos s'au hrănit — și sunt chemați să se hrănească din belșug și în mod frățesc — și indivizii singuratici și toate popoarele pământului.

Cheia de boltă a întregii civilizații, izvorâtă din concepția de viață profesată de Hristos, este iubirea. Iubirea creștină este izvorul cu ape sfințite și cristaline, din care țâșnește: libertatea, egalitatea și fraternitatea. Deci cea mai autentică și cea mai curată viață și democrație creștină.

Dacă popoarele universului, râvnesc, — cum este și logic — s'ajungă la zenitul progresului, fericirii și gloriei, ele vor adopta și îmbrățișa doctrina socială, care este mai adecvată sufletului omenesc. Luminată de credința creștină, rațiunea va găsi totdeauna formele cele mai potrivite pentru organizarea omenirii pe temelii solide. Altcum convulsiunile vor izbucni

din nou, cu o furie și mai pronunțată, și atunci prăpădul va sfărâma tot ce va găsi în cale.

Mântuirea este numai și numai prin Hristos. El are în grija Sa, nu numai adevărurile vieții ci și paza marilor elemente ale justiției, pe temeiul cărora este alcătuită societatea omenească.

Steaua păcii va stăruia asupra universului, numai când în lume va stăpâni o concepție de viață întemeiată pe ideea social creștină, care trebuie răsădită și altoită în toate sufletele, dar mai intensiv în sufletul tineretului. Omenirea este dornică după o viață trăită în democrație creștină.

Timpul este suprem. Biserica să-și desfășoare steagurile.

Protopop: S. STANA

Despre artă și persoană

În întreaga ordine a activității omenești nu există un raport mai alternant și mai reciproc ca între artă și persoană. Persoana și arta se găsesc una față de alta într-o situație de paradox. Prin ele, existență și cultură, natură și istorie, se raportează una la alta. E un raport viu, un raport trăit, un raport și sugestiv și determinat. Sugestia vine dela natură, în persoană; determinarea vine dela persoană, în natură. O determinare spirituală a naturii și o sugestivare estetică a persoanei.

Persoana este o alcătuire anumită a ființei, care ne constrânge să pătrundem în adâncimea lucrurilor. Ea este cunoscătoare și creatoare de valori. Ea însăși poate fi o valoare. Ea se poate realiza ca valoare pe sine însăși. Persoana totdeauna impune valorificarea. Suportul valorii estetice, pe care o au operele artistice, este totdeauna personal și spiritual. Producătorul acestei categorii de valori, subiectul valorificator, este ființa personală, spiritul omenesc.

Persoana umană, în procesul creației de valori, se sprijinește pe conștiință. De aceea valorile artei sunt spirituale, deși „frumosul trăiește strâns legat de suportul sensibil al manifestării lui” (Tudor Vianu: „Introducere în teoria valorilor”, pag. 116).

În mare parte, valorile estetice exprimate prin diversele spețe ale frumuseții artistice, aderă numai la suporturi personale. „În unele cazuri, ca de pildă în acela al artistului dramatic sau liric, al dansatorului sau virtuosului, artistul face corp cu opera sa, încât suportul valorilor estetice respective este numai personal. În afară de aceste cazuri aparținând unei categorii speciale, cuprindem în deosebire prin transparența operii reale a artistului (poema sau compoziția sa muzicală, tabloul, statuia sau construcția sa arhitectonică) sufletul însuși al artistului, patosul și etosul său, lirismul lui esențial, adică tot atâtea valori pe care le atribuim unor suporturi personale. Sentimentul de admirație cu care însoțim înregistrarea unor opere de artă se adresează totdeauna

unor persoane, nu unor lucruri. Omagiul admirației este personalizant și interesul lui teoretic constă din faptul de a pune în lumină componenta personală în structura valorilor estetice. Din împrejurarea că valorile estetice sunt atribuite unei dualități de suporturi, dintre care unul se găsește pe un plan mai adânc decât celălalt, rezultă că valorile estetice au o structură adâncă. Insușirea aceasta nu este împărțită de valoarea estetică cu niciuna din celelalte valori ale conștiinței omenești" (Tudor Vianu: Op. cit. pag. 118).

În artă se adâncește natura într-o perspectivă spiri- tuală, dând expresie valorilor estetice. Această expresie constă atât în individualitatea cea mai strictă a formei artistice, cât și în cea mai absolută originalitate a personalității artistului. Dimensiunea spirituală a perspectivei în care este cuprinsă natura, depinde de gradul de spontaneitate a persoanei. Procesul spontaneității, rezultat din actul de intuiție, depinde de mișcarea spre natură a conștiinței. Conștiința este principiul de personalizare al ființei umane — și prin urmare, toată activitatea (artistică) valorificatoare, depinde de ea. Arta, așa dar, nu-i altceva decât un raport spiritual de estetizare, între persoană și natură, stabilit în mod spontan, pe cale de intuiție.

Aderența spirituală profundă a persoanei, la natură, prin conștiința care se umple de nuanțele estetice, duce la plâsmuirea operei de artă. Pătrunderea nuanțelor estetice în conștiință, îi extinde limitele și o îmbogățește. — Lucru care, în ordinea practică, este o câștigare de experiență artistică, un spor de virtuozitate.

Arta, în miezul ei adevărat, „reflectă plenitudinea de semnificații" spirituale, pe care persoana o dă naturii. În funcția artei, persoana răpește naturii intimitatea, care este un adevăr afectiv.

În artă, persoana se află într-o tensiune specifică față de natură pe care o organizează în sfera spiritualului. Procesul de organizare e subiectiv, materialul organizat într-o expresie estetică este obiectiv.

Persoana se inspiră în lume. Fiindcă actul de creație a lumii este un act de dragoste divină, lumea trebuie să fie o existență în dragoste; un răspuns de dragoste al ei la dragostea care a creat-o. Armonia părților ei, concursul care și l dau elementele naturii, este expresia perceptibilă a acestei iubiri. Artiștii nu fac altceva decât să exprime în operele create, această armonie, pe care o experimentează persoana lor. De aceea, arta este dragoste pentru natură, experimentată de persoana omenească pe plan estetic — Fiind dragoste, arta este o experiență morală într-o expresie estetică.

Atât natura experienței, cât și natura expresiei sunt grade spirituale în fenomenul existențial al persoanei.

Întreaga ordine creaturală este așezată în trei trepte existențiale: lucru, ființă, persoană. Omul este singura făptură în lumea văzută, care a fost așezată prin actul creației în treapta existențială a persoanei. În om nu funcționează numai legile generale ale materiei (fizico chimice); nici numai legile generale ale vieții, (bio-fiziologice), ca în celelalte ființe; în el funcționează o lege specială a spiritului: conștiința. Această lege specială este o funcțiune a realității,

așezată în firea omenească, pentru a-i alcătui existența în treapta înaltă a persoanei. Pe câtă vreme, instinctele sunt o funcțiune a existenței în ființa umană, conștiința este o funcțiune a realității în ea.

Conștiința este pusă în făptura omenească, spre a valorifica omul, cu ajutorul ei, întreaga ordine a existenței, — și spre a experimenta dragostea creatoare.

Persoana umană experimentează dragostea creatoare în grad valorificator și în grad creativ. Nu toate persoanele pot experimenta dragostea creatoare în grad creativ. Toate persoanele însă pot experimenta dragostea în grad valorificator. Adică, nu toate conștiințele crează; toate conștiințele însă, cunosc și ierarhizează lucrurile cunoscute.

Creatorii, (creatorii de geniu) experimentează iubirea care este o realitate hotărâtoare asupra existenței — în grad mai mare. Geniile sunt exponenți ai destinului uman, (L. Blaga) care au misiunea de a crea valori și de a orienta omenirea. Persoana lor trăiește într-o tensiune mai mare raportul cu celelalte făpturi. Această tensiune le deschide taina armonioasă a firii create, în care cunosc dragostea care a creat-o. Cunoscând o, simt necesitatea s'o exprime; și, exprimând o, comit un act de creație artistică.

Persoana creatoare de valori artistice se găsește într-o situație de încântare, — în raportul special pe care îl are cu natura. Arta poate liniști tulburata existență a persoanei. Raportul spiritual și intim al conștiinței cu natura, tulbură interiorul misterios al persoanei creatoare. Această stare de tulburare durează cât procesul de creație. Se naște o frământare interioară în persoana creatoare, greu de suportat, pe care caută s'o exprime obiectiv. Exprimarea obiectivă, fără violență și cu amploare, a stării lăuntrice, produsă în persoana umană prin raportul intim și spiritual cu natura, constituie corpul diafan al artei. Primindu și exprima, arta poate liniști adânc frământata existență a persoanei. Ținând seamă de acest fapt, arta poate fi socotită ca un „fenomen de reimprospătare a vieții cu un conținut nou". Ea indică gradul de spiritualitate al persoanei.

Arta este variația posibilităților spirituale, în limitele aproximațiilor dintre conștiință și lume; iar persoana este variația posibilităților spirituale, în limitele aproximațiilor dintre conștiință și viață.

Arta este cel mai înalt grad de trăire, după cum persoana este cel mai înalt grad de existență.

Arta este încercarea de a impune naturii ordinea vie a spiritului; persoana este dominarea conștiinței asupra ființei care o poartă și care se cunoaște pe sine.

Arta este o ordine a spiritului, exterioară naturii; persoana este o formă a spiritului, interioară ființei.

Arta este realitatea prin care o persoană își comunică transcendența altor persoane, cu mijlocirea materiei organizate spiritual și estetic.

Arta este simbol spiritual; persoana este realitate spirituală. Arta și persoana sunt ordine și formă ale aceleiași puteri ontice — în alte spații... Arta — în spațiul mort al materiei; persoana — în spațiul viu al ființei.

Arta este forma pură a naturii, după cum persoana este forma pură a ființei...

Arta este realizarea estetică a faptei, prin puterea formei obiective a persoanei umane; persoana este realizarea spirituală a ființei umane, prin puterea formei obiective a ființei divine. Arta e semnificație umană; persoana e semnificație divină. Viul, viața spirituală și conștiință este gradul de diferență dintre artă și persoană. Diferența este și de grad și de natură. În artă, realizarea este a spiritului în materie; în persoană, realizarea este a Spiritului în spirit.

Arta este o amprentă a spiritului uman în materie; persoana este o amprentă a spiritului divin în spirit.

Persoana este o dimensiune a ființei; arta este o proiecțiune a naturii.

Spiritul artei e în artist, corpul artei e în natură, dar ea nu este nici persoana, nici natura. E un plus al uneia la cealaltă. Și, deși persoana și natura dau ființă artei, ca nu amestecă părțile-i componente, ci numai le alătură dintr'o armonie impresionantă.

Arta este o confruntare pasionată a spiritului cu natura, în cel mai direct contact, pentru „absolutizarea estetică a temporalului“, într'o expresie senină, care s'o asemene, ritmic și misterios, cu viul etern. Prin această confruntare, persoana „urcă la un interiorism“, în care esteticul este aspectul pur al naturii, iar iubirea este cuprinsul pur al sufletului.

Arta, prin valorile ei, prin frumusețea pe care îl atinge „îmbogățește și amplifică conștiința“, sporește atribuțiile persoanei.

Arta este iubire de viață în formă materială și iubire de natură în formă spirituală; este consacrară eternului. Ea, — atât prin actul inspirației, cât și prin faptul nunciului — este o funcțiune a vieții. În ea, totdeauna se cuprinde o tendință umană. Tendința emenească cea mai intimă — și mai reală — este totdeauna o tendință spre absolut...

Gh. Motiu

Statulele Frăției Misionare „Frăția Propovăduirii Sfintei Cruci“

V. Membrii Frăției.

14. Membrii Frăției sunt de mai multe feluri: a) misionari sau misionare, b) membrii ajutători, și c) membrii de onoare. Membrii ajutători sunt aceia care ajută Frăția cu bani sau cu alte lucruri ce-i sunt trebuincioase, sau își pun, regulat, o parte din vremea lor slobodă în slujba ei, sau se îndatorează să găzduiască pe misionari în vremea lucrului, sau se roagă pentru buna reușită a lucrării misionare a Frăției. — Membrii de onoare sunt Prea Sfințiți Episcopi și Arhieri ai Țării. Președinți de onoare sunt: Inalt Prea Sfințitul Patriarh, Inalt Prea Sfințitul Mitropolit ai Țării și Prea Sfințitul Episcop al Aradului.

15. Membrii Frăției vor iubi din toată inima pe

Dumnezeu și pe toți slujitorii Săi: sfințiți și nesfințiți; mari și mici. Vor fi în strânse legături de prietenie cu membrii Frăției ortodoxe române, ai Oștii Donnuii, ai Frăției creștine ortodoxe, „Patriarhul Miron“ ai Societății „Sfântul Gheorghe“ și ai tuturor asociațiilor creștine ortodoxe, cum și cu alți lucrători pe terenul propagandei religioase, neînscrși în niciuna din aceste asociații. Iar pe sectari și pe cei de alte confesii creștine îi vor întâmpina cu toată dragostea și bunăvoința; prețuind ce este bun la ei, le vor vorbi și din comorile sufletesti care sunt numai în Sfânta Biserică creștină ortodoxă.

VI. Sediul

16. Sfatul de îndrumare al Frăției va lucra în Arad, la Sf. Episcopie.

VII. Conducerea

17. El e alcătuit din 3 membrii și anume: un preedinte, un casier și un econom. Pe lângă Sfat va fi și un cenzor plin și un altul, înlocuitor, numai pentru cazerile de lipsă a celui dintâi.

18. Prea Sfințitul Episcop al Aradului va rândui pe un cleric să fie membru în Sfatul de Indrumare. Ceilalți membrii vor fi aleși prin vot ascuns, de către adunarea generală pe timp de 3 ani.

19. După alegere, membrii Sfatului de Indrumare își împart între ei slujbele, prin vot ascuns.

20. Sfatul de Indrumare se întrunește cel puțin odată în fiecare săptămână. El primește cererile de înscriere ale membrilor, cere dela Sfânta Episcopie a Aradului sau dela alte eparhii să rânduiască o sfântă mănăstire pentru ținerea cursurilor sau a săptămânilor de reculegere, rânduieste care misionari vor porni în echipe (care e întâiul misionar și care e al doilea din fiecare echipă) și pe ce drum, ține socoteală de banii încasați și face cheltuielile trebuincioase, trimite misionarilor cărți, cruciulițe, iconițe, haine și tot ce le e de trebuință, se îngrijește de averea misionarilor și de aceea a Frăției, cum și de membrii familiilor lor, de țipărirea și editarea cărților, dispozitivelor și filmelor misionare, etc.

Sfatul de Indrumare își poate lua în ajutor, pentru îndeplinirea chemării sale și pe alți oameni; dacă e nevoie și i ia chiar dintre misionari. El va apela adeseori la toate autoritățile și instituțiile bisericesti și civile și la toți oamenii de bine ai Bisericii și ai Țării, pentru ajutorarea lucrării misionare. El întocmește pomelnice, cu numele viilor și morților din familiile tuturor ajutătorilor Frăției și le împarte, pentru a fi pomenite, Preoților membri ai Frăției.

21. Orice vești și îndrumări în legătură cu lucrarea misionară a Frăției vor fi publicate în revista „Calea Mântuirii“ din Arad. Membrii Frăției sunt dator să citească regulat această revistă și să urmeze toate îndrumările primite de al Frăție.

VIII. Adunarea generală

22. Adunarea generală e întrunirea tuturor membrilor Frăției. Ea se ține odată pe an, în luna Decembrie. Deasemenea ea se poate ține ori de câteori va fi nevoie. Chemarea (convocarea) ei se va face de către Sfatul de Indrumare și va fi publicată cu cel puțin 15 zile înainte în revista bisericească din Arad „Calea Mântuirii“. Toți membrii prezenți ai Frăției au drept egal de vot. Dacă la prima zi vestită nu s'au adunat cel puțin jumătate din membrii misionari și ajutători, adunarea se ține în ziua următoare, la aceeași oră cu orice număr de membrii cari vor fi de față.

23. Adunarea generală are următoarele datorii: a) să cerceteze lucrarea sufletească ce s'a lăcut în anul trecut, să mulțumească lui Dumnezeu pentru roadele dobândite și să caute să găsească și alte căi, cât mai rodnice, pentru aducerea sufletelor la mântuire; b) Să cerceteze încesările și cheltuielile din anul trecut și să aprobe planuri de încasări și de cheltuieli pentru anul ce urmează; c) Să aleagă membrii Sfătului de Indrumare. Ei vor fi aleși pe 3 ani. Dacă între timp a rămas un loc liber în Sfat, în acest loc va fi ales un membru numai pentru restul de timp, până la înnoirea totală a Sfătului; d) Să aprobe și alte reguli — dacă va fi nevoie — privitoare la bunul mers al Frăției; după aprobarea lor se va cere și cea a Sfintei Episcopii a Aradului. (Va urma).

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 10 Februarie 1946 să vorbim despre: DEOSEBIRILE DINTRE OM ȘI ANIMAL.

Ce este omul și care e originea, rostul și destinul lui, înțelegem mai bine dacă cercetăm mai de aproape care sunt deosebirile dintre el și animal. Transformiștii s'au ocupat îndeosebi cu asemănările, fără să evidențieze și marile deosebiri care există între om și animal.

Cea mai elementară deosebire între om și animal e *conștiința*, luată atât în înțelesul filosofic cât și moral. Omul are conștiința de sine, conștiința eu-lui propriu, animalul nu o are. Omul știe că are ființă și existență proprie; știe că „eu sunt eu“ și „tu ești tu“, animalul nu știe. Omul trăește prin conștiință, animalul trăește prin *instinct*. Omul când face o faptă bună se bucură, iar când face o faptă rea e neliniștit; animalul sfâșie, ucide, se satură și doarme liniștit, pentru că n'are conștiință morală.

Altă deosebire între om și animal este *limbajul*. Omul vorbește, animalul nu vorbește. Omul poate înțelege și transmite cuvintele prin semne scrise, prin cărți, prin telegraf, telefon, fonograf și radio. Animalul are numai zberăte, urlete instinctive, fără să poată articula vorbe cu înțeles. Dacă papagalii pot reproduce prin dresaj unele cuvinte învățate mecanic, nu pot totuși să pătrundă în sensul lor. Ei re-

petă ce-au învățat prin dresaj, fără să știe ce spun. În dresaj tot vrednicia omului se arată, nu istețimea animalului, de care omul se folosește, ca și de forțele îmlânzite ale naturii.

Omul are *cugetare*, animalul nu are. Omul își adună cunoștințe și le transmite, are memorie și fantezie, face experiențe, compară ideile, judecă și formează raționamente. Este deci o ființă cugetătoare. Animalul nu are nimic din toate acestea; el e fără de rațiune; cunoștințele lui sunt sensibile, intransmisibile, instinctive, se reduc numai la simțuri. În aceleași împrejurări animalele de aceeași specie procedează identic și reacționează mecanic; oamenii dimpotrivă reflectează și iau hotărâri variate. Reflecția logică și liberă este proprie omului și cu totul străină animalului. Gândirea este o deosebire esențială între om și restul tuturor lucrurilor și ființelor.*

Omul are *sentimente*, afecte pe care le poate exprima prin graiu; face glume, se bucură, își cântă bucuria și râde mai ales în situații ridicole sau comice; se întristează, plânge și poartă doliu. Animalul nu are nimic din toate acestea și mai ales nu ca omul. Câinele de pildă se bucură, se întristează, se gudură și urlă când moare stăpânul, dar el face acestea instinctiv și mai ales interesat.

Omul are *voință* proprie și acționează liber, deci schimbător. Animalul din contră, nu are voință liberă și lucrează instinctiv. Instinctul este independent de voință și contrarul rațiunii. Voința și rațiunea se cultivă, se dezvoltă încet și treptat; instinctul se moștenește și e întreg dela început; voința și rațiunea se întemeiază pe reflecție, instinctul este spontan și automat; forța voinței și a rațiunii progesează, instinctul nu progesează; pe măsură ce crește puterea voinței și a rațiunii instinctul slăbește și regresează (Duplessy).

Omul are *istorie, tradiții, invenții*; proiectează gândul în materie și *progesează*; animalul nu are istorie, nici tradiție; nu inventează nimic, nici nu progesează. Omul are inteligență, spirit de invenție și de creație; știe aduna comori morale și spirituale; poate să-și îmbogățească experiența și cunoștințele; poate să-și îmbunătățească viața și condițiile de trai; să perfecționeze și să se perfecționeze. Omul a creat artele, științele și industriile; și-a valorificat talentele, cunoștințele și bogățiile. Ce sunt bibliotecile, institutele, așezămintele culturale, templele, școlile, teatrele, muzeele, monumentele, atelierile, fabricile, laboratorile, toate aparatele și mașinile, pe care le întrebuințează tehnica, decât tot atâtea dovezi despre spiritul inventiv și progresist al omului. Animalul nu cunoaște nici invenția, nici istoria, nici tradiția, nici cultura, nici progresul.

* *Le Roy*: „Toată lumea cunoaște formula clasică: mineralul există, vegetalul există și trăește, animalul există, trăește și simte. Ei bine!... omul există, trăește, simte și gândește“.

Omul este o *ființă socială*, trăește în familie, societăți, naționalități și state organizate pe baze de constituții, legi, statute și regulamente alcătuite după reflecții și experiențe îndelungate. În viața socială oamenii sunt legați deolaltă prin simpatii și interese comune; sunt solidari și cooperează în vederea împlinirii nevoilor și idealurilor colective. Animalele sunt străine de binefacerile organizațiilor colective, nu cunosc avantajile vieții sociale, trăesc și din acest punct de vedere numai din instinct.

Omul învață din experiență, adaugă descoperiri noi la cele vechi și știe lua măsuri de prevedere. Instinctul animalelor nu se întemeiază pe experiență și nu-și are originea în deprindere. De exemplu, fluturii trăesc pe flori, dar își depun ouăle pe frunze anume alese. Din ouăle depuse, în primăvara viitoare se dezvoltă omidele, fără să-și vadă vreodată părinții, dela care să învețe cum să aleagă frunzele din care să trăiască urmașii lor. Necroforele își depun ouăle lângă cadavre ca puii să aibe îndată hrana de lipsă, apoi îndată ce ouă mor. De unde au învățat aceste insecte instinctul, dacă părinții nu și-au văzut niciodată copiii și copiii părinții?.. De sigur, numai prin moștenire, ca dar dela Dumnezeu — ca și sufletul omului, — și nu prin deprindere. Instinctul se moștenește cu toate însușirile lui; cultura nu se moștenește; copiii în privința aceasta se nasc tabula rasa. Deci altă deosebire esențială între om și animal. Din acest punct de vedere animalele sunt superioare omului, deoarece își au îmbrăcămintea dela natură, află hrana prin instinct și pot să-și facă cuibul și fără să le învețe părinții; pe când copiii, conduși numai prin instinct, ar pieri de frig și de foame.

Omul *muncește*, inventează și întrebunțează uneltele de lucru în vederea unor scopuri dinainte hotărâte; se îmbracă, își clădește locuințe confortabile, face drumuri și descopere mijloace de locomoțiune; știe să-și ridice standardul de viață, să-și valorifice munca și să și-o raționalizeze. Animalul e robul muncii fără să se știe bucura de roadele ei.

Omul este o *ființă morală*; are cunoștința binelui și a răului; știe alege între altruism și egoism, între iubire și ură, virtute și viciu, frumos și urit, adevăr și minciună. Poate să urce pe scara desăvârșirii etice până la sfințenie și se poate degrada până sub limita de viață a animalelor, după cum urmează sau abuzează de libertate. Pentru animal nu există caracter, principii, virtuți și personalități morale, nimic din ceea ce constituie patrimoniul etic și estetic al omenirii.

Omul este o *ființă religioasă*; are *religie*; duce o viață spirituală; crede în Dumnezeu, cercetează rostul vieții și a lumii, se roagă și se căește, aleargă după fericire, caută raiul și nemurirea; ridică altare în onoarea lui Dumnezeu, întrebunțează pe o scară înaltă simbolul, trăește „în mister și revelație”, „în

atmosfera sacrului”, și face eforturi ca să se nobileze și perfecționeze până la asemănarea și unirea cu Dumnezeu. Ce întâlnim din toate acestea la animal? Nimic!..

Omul trăește în trecut, prezent și viitor; animalul numai în prezent. Omul are trebuințe materiale, morale și spirituale; animalul are trebuințe numai trupești. Omul învață, scrie, numără, calculează, desenează, studiază, descopere tainele și subjugă forțele naturii, se perfecționează și uneori se sinucide; animalul nu se studiază, nu se sinucide, numai se dresează. Omul crează și poate distruge ce crează; animalul nici nu crează nici nu-și distruge creațiile, nici nu se sinucide și instinctiv fuge de alcool și de alte abuzuri pe care le face omul, când își întrebunțează libertatea în direcția răului. Omul are calități, ca să arate că se oglindește în el chipul lui Dumnezeu; dar are și defecte, ca să se vadă că e numai *chipul* lui Dumnezeu; animalul nu are nici calități nici defecte, decât dela natură, fără vrednicie sau vină personală. „Omul aspiră să se facă Dumnezeu: să fie Dumnezeu fără Dumnezeu și contra lui Dumnezeu, sau să fie Dumnezeu prin Dumnezeu și cu Dumnezeu“ (M. Blondel); animalul nu are aspirații. Peste toate acestea, omul are *suflet*, spirit creator, liber și nemuritor, animalul are numai instinct și viață sensibilă...

Iată, am înșirat aci deosebirile interne, psihologice sau spirituale, care există între om și animal, fără să ne mai referim la deosebirile externe, corporale, anatomice și fiziologice. Din numărul și cuprinsul lor, nu e greu de constatat că între om și animal sunt deosebiri esențiale, nu numai formale. Între om și animal sunt deosebiri de natură, nu numai de grad. În consecință, omul nu este o verigă în lanțul evoluției mecanice a materiei, ci coroana creațiunii, regele lumii văzute; omul nu este cel mai mare în rangul animalelor, ci stăpânul animalelor; omul nu e o bestie, ci *ființa cea mai aleasă și mai complexă* dintre toate ființele, care poate *deveni* bestie sau sfânt, după cum își întrebunțează, în bine sau rău, darul excepțional de scump al libertății morale. Omul este profund deosebit și distanțat de animal; e microcosmosul; lumea în miniatură, se spune, la egală distanță între atom și Dumnezeu.

Acesta e omul și acestea sunt deosebirile dintre el și animal, și împreună cu ele pricinile care ne determină să nu căutăm originea omului în lumea animalelor.

Enigma originii omului, ca și enigma lumii, este ascunsă în Dumnezeu. Cu Dumnezeu, totul e înțeles, fără Dumnezeu nu putem și nu înțelegem nimic, nici din măreția, nici din mizeria omului. Pentru că: „Nimic nu e pe pământ să nu arate sau mizeria omului, sau mila lui Dumnezeu; sau neputința omului fără Dumnezeu, sau *puterea omului cu Dumnezeu*“ (Pascal).

Reviste

REVISTA TEOLOGICĂ Nr. 11—12 din Noemvrie—Decemvrie 1945.

Oridecâteori primim darul pe care ni-l face Sibiul ortodoxiei noastre, sufletul ni se umple de bucurii și gândul de lumină. Fiecare număr are ceva proaspăt în paginile sale și de fiecare dată interesul ne este reținut cu tot mai mult succes dela prima pagină până la ultimul cuvânt. Colecția „Revistei Teologice” e un magazin de înțelepciune și o cheazășie a credinței noastre strămoșești. E ghid în vastul câmp al trăirii religioase și dovada temeiniciei religiei ortodoxe.

Proaspătul caiet de pe lunile Nov.—Dec. ale anului încheiat, cuprinzând 88 pagini, sunt mărturia afirmației de mai sus.

Inceputul îl face, ca de obicei, Păr. diacon Dr. Grigore T. Marcu, harnicul director al revistei și iscusitul profesor al Academiei Andreișane, cu articolul intitulat „Chezășia păcii”, în care fixează câteva adevăruri indiscutabile: „...biruința armelor ne-a hărăzit doar arvuna păcii râvnite de omenirea în suferință. Și arvuna aceasta poate fi pierdută în orice moment”. Fără sălășluirea pe pământ al unui alt climat sufletesc nu se poate plămădi chezășia păcii, care e un dar al Duhului Sfânt. „Respirăm aerul proaspăt al unei epoci de tămăduire a suferințelor sociale și singurul remediu care n'a falimentat în fața nici unei mizerii individuale sau colective, e cuprins în șapte litere de foc curățitor: *Hristos*”.

P. C. Păr. Prot. Dr. Ștefan Lupșa în „Știri și documente despre biserica ortodoxă ardeleană după 1761”, culese din arhiva consiliului de Stat și a cabinetului imperial din Viena, aduce interesante contribuțiuni la istoria încercării de reunire a bisericilor românești din Transilvania la 1798.

Pe marginea primului volum de „Teatru” al d. lui prof. Dr. Victor Papilian, Părintele diacon Dr. Emilian Vasilescu, neobositul scriitor bisericesc, înseamnă frumose considerații asupra operei creștinești a distinsului autor de mai sus în studiul „Arta în slujba lui Dumnezeu”, care e interesant și prin felul în care este scris, cât și prin cuprinsul său, căci evidențiază unele adevăruri nepieritoare.

Păr. diacon Dr. G. T. Marcu prezintă într-o reușită traducere din franțuzește partea a II-a a lucrării lui L. Cl. Fillion intitulată: „Evanghelia mutilată și denaturată de raționaliștii contemporani”, în care răstoarnă, print'o logică severă și documentată afirmațiile celor care caută să înlăt. re din viața și faptele lui Ieșus unele fapte cari adevăresc dumnezeirea Fiului lui Dumnezeu, așa cum ne este prezentat în Evanghelic.

În „Sub streășina bisericii” d. Sabin Sibianu și Pr. Nicodim Belea prezintă trei meditații, cari sunt niște reușite prelucrări din limba germană după Karl Pflieger.

Figura celui care a fost neuitatul profesor de Istoria Artelor dela Universitatea clujană și „îndrăgostitul de frumosul artistic din trecutul Românilor ardeleni”, regretatul Coriolan Petranu, fiu de preot din Arad, este evocată cu mult sentiment de către Păr. Prof. Dr. Teodor Bodogae în: „Profesorul Coriolan Petranu”, în care arată toată opera pe care ni-a lăsat-o răposatul, care a murit la o vârstă când mai putea oferi încă lucruri multe și folositoare.

La rubrica „Atitudini”, găsim excelentul discurs „Biserica noastră în fața împrejurărilor actuale”, rostit de către I. P. Sf. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan cu ocazia ședinței festive a congresului preoților ținută la București. Deși improvizat, acest discurs e bogat în gânduri, ce răsar din fiecare frază, așa după cum ne-a obișnuit de fiecare dată Înainte-Stătătorul Mitropoliei Ardealului.

O bogată „Mișcare literară”, o „cronică” interesantă și câteva pagini bine scrise de „note și informații”, completează bagajul acestui caiet, care satisface pe deplin gustul iubitorului de frumos, ca și râvna celui care caută să culegă ciorchini de cunoștințe și înțelepciune creștinească.

Pr. Mircea Munteanu

Informațiuni

■ IN ZIUA DE 2 FEBRUARIE a. c. se împlinesc zece ani de când Prea Sfințitul Părinte Episcop Andrei a fost introdus în scaunul episcopesc al Aradului. Dorința Prea Sfințitului nostru Stăpân a fost ca acest popas din viața și lucrarea Prea Sfinției Sale să nu fie decât un prilej de tăcută rugăciune către Dumnezeu pentru ceea ce i-a ajutat să realizeze în eparhia noastră în cei zece ani de păstorire. Ne facem totuși ecoul preoțimii eparhiale ca din prilejul acestui popas să urăm Prea Sfințitului nostru Episcop:

Intru mulți ani Stăpâne!

■ ZIUA DE 24 IANUARIE, UNIREA PRINCIPATELOR, a fost sărbătorită în toată țara cu fastul cuvenit. La Arad, în biserica catedrală, s'a slujit un Te-Deum de către un sobor de preoți, de față fiind P. S. Părinte Episcop Andrei, autoritățile civile și militare, precum și un însemnat număr de credincioși. A vorbit despre însemnătatea zilei I. P. C. Părinte consilier Caius Turicu.

Nr. 229—1946.

Concurs

Se publică concurs *din oficiu, cu termen de 15 zile*, pentru îndeplinirea parohiei bugetare vacante, de cl. III-a *Barațca*, protopopiatul Radna.

VENITE:

1. Salarul dela Stat.
2. Stolele legale.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Arad, la 21 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

Se publică concurs *din oficiu, cu termen de 8 zile, cu salarul dela Stat*, pentru parohiile bugetare vacante:

1. *Adea*, protopopiatul Chișineu Criș.
2. *Dorobant*, protopopiatul Arad.
3. *Galșa I*, protopopiatul Șiria.
4. *Giulița*, protopopiatul Săvârșin.
5. *Mișca II*, protopopiatul Chișineu Criș.
6. *Sârbi*, protopopiatul Hălmațiu.
7. *Stejar*, protopopiatul Săvârșin.
8. *Șiclău III*, protopopiatul Chișineu Criș.
9. *Timișești*, protopopiatul Săvârșin.
10. *Tisa*, protopopiatul Hălmațiu.
11. *Zădărlac*, protopopiatul Pecica.
12. *Zerind*, protopopiatul Chișineu Criș.
13. *Țipar*, protopopiatul Chișineu Criș.
14. *Căzănești*, protopopiatul Hălmațiu.

Arad, la 29 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial.

Nr. 59/1946

Pentru întregirea parohiei bugetară vacantă *Arad-Micălaca Veche II*, protopopiatul Arad, se publică concurs prin *alegere cu termen de 30 zile*.

VENITE:

1. Folosința sesiunii parohiale, 32 jug. cad pământ arător.
2. Folosința casei și a grădinii parohiale.
3. Stolele legale.
4. Birul parohial în uz.
5. Salarul dela Stat.

Parohia este de clasa I a urbană. Dela recurenți se recere să aibă calificarea prescrisă pentru parohii de clasa I-a.

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (diplomă de absolvire a unei școli secundare, absolutorul teologic, diploma de capacitate preoțască și certificat de serviciu), adresate către Consiliul parohial din Arad-Micălaca Veche, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad, la termenul concursului.

Reflecții admise de către Consiliul Eparhial la candidare, cu prealabilă înțelegere a protopopului tractului, se vor prezenta în Sf. Biserică din Arad-Micălaca Veche pentru a servi, cuvânta și cânta, făcând astfel cunoștință credincioșilor.

Preotul ales va plăti toate impozitele după beneficiul preoțesc din al său.

Din ședința Consiliului parohial al parohiei Arad-Micălaca Veche dela 30 Decembrie 1945.
Aprobat în ședința Consiliului Eparhial dela 22 Ianuarie 1946.

† ANDREI,
Episcop.

Traian Cibian,
consilier ref. eparhial

1—3

Nr. 3791—1945.

Comunicat

Comunicăm aci mai jos, în copie Notificarea oficială a Consistorului Mitropolitan din Sibiu, referitor la exercitarea profesiei de apărător în cauzele ce vor veni în judecarea instanțelor disciplinare și judecătorești ale Bisericii ort. rom.

Copie Nr. 138—1945 M.

„Pentru orientarea celor ce ar dori să exercite profesia de apărător în cauzele ce vor veni în judecarea instanțelor disciplinare și judecătorești ale Bisericii ort. rom. în privința apărătorilor „Regulamentul de procedură al instanțelor disciplinare și judecătorești al Bisericii ort. române”, cuprinde următoarele dispozițiuni:

Art. 213: Persoanele date în judecată instanțelor bisericești, vor putea fi asistate de apărători.

Art. 214: Apărătorii se vor lua dintre clericii licențiați și doctorii în teologie cu o vechime de cel puțin 5 ani dela obținerea titlului de licențiat.

Art. 215: Persoanele care vor voi să exercite profesia de apărător vor face declarație în scris, însoțite de acte în regulă, din care să se vadă că întrunesc condițiile de a fi apărători.

Art. 216: Această declarație se va face la Chiriarhul respectiv care o va primi în comisiunile respective.

Art. 217: La Mitropoliile din București, Iași și Sibiu se va institui câte o comisiune compusă din profesorul de drept canonic dela Facultatea sau dela Academia de teologie locală, sau din cuprinsul Mitropoliei, președintele Consistorului Spiritual mitropolitan și cel mai vechiu apărător din cuprinsul Mitropoliei.

Această comisiune va examina titlurile și găsind că petiționarii întrunesc condițiunile cerute, va comunica Chiriarhului spre știință și aprobare.

Art. 218: Aceeași comisiune va revizui toate autorizațiile de apărător date până acum, fără de cari nu vor putea exercita dreptul de apărător.

Art. 219: La fiecare Eparhie va fi un tablou de numele și pronumele tuturor apărătorilor din țară.

Art. 221: Fiecare apărător înscris în tablou, va plăti comisiunii o taxă de lei 1500, în care va intra și plata cărții de legitimație.

Art. 222: Nu vor putea fi apărători persoanele care deși întrunesc celelalte condițiuni, vor fi fost condamnate în vreunul din cazurile prevăzute de legile civile, ce atrag după sine pierderea dreptului de apărător.

Arad, la 25 Ianuarie 1946. *Consiliul eparhial.*